

アイヌタイムズ

第18号

El AinuTimes n-ro 19 eldonita en la 21-a de junio 2001

aŭtoro: JOKOJAMA Hirojuki

Sikerpeni

(La ajnua [*t.e.* aina] lingvo)

Aynu utar anak rataskep or sikerpe omare wa e hine sito usi wa e ruwe ne.

Felodendrono

(Esperanto)

Ainaj popoloj manĝis frukton de felodendrono enmetante ĝin en enmiksitan kuiradon aŭ pastobulon.

キハダ

写真提供：姉帯正樹氏

Sikerpe kéra anak sino siw. arsusy k=e hi ta, siw pe he ne ya, tópen pe he ne ya, kéraha k=eramukoesikari.

Kawakami Matuko katkemat ene hawean hi; "Sikerpe k=e emaka kusu rataskep or sikerpe a=omare wa k=e eramiskari. húci anak muk rataskep ku=kar kor patek e=e sikerpe ku=supa kor en=koemaka sekor ye wa iruska."

La frukto estas tre maldolĉa. Kiam mi manĝis ĝin unufoje, mi konsterniĝis pro gusto malklara kiel maldolĉa aŭ dolĉa.

S-ino KAWAKAMI Macuko diris jene: "Mi malamas frukton de felodendrono, tial mi ne spertas manĝi tion enmetante ĝin en enmiksita kuirado. Mia avino koleriĝis dirante, ke kiam ŝi faris enmiksitan kuiradon el la grimpa planto, *Codonopsis ussuriensis* [latine] (baasobu [japane]), mi manĝas nur ĝin, aliflanke kiam ŝi enmetas frukton de felodendrono en la kuirado, mi malamas manĝi ĝin.

AOKI Aiko katkemat ene hawean hi; "sikerpe neya yuktopakina neya sokoni or un an siwnin kapu neya turano a=popte wa a=ku ruwe ne. Sampe tasum ne ya, kinop tasum ne ya, nep ka tasum an kor a=ku ruwe ne.

Poro-pet (*Horobetu*) or ta sikerpe a=suwe wa a=kónere wa, icari or un a=yanke wa piye a=uyna. Néwaanpe a=popte hine, wen-omkekar=an hi ta a=ku ruwe ne.

黄柏(オウバク)

写真提供: 綿著正樹氏

Sikerpeni kapu a=sospa wa, siwnin pe a=uyna wa kusuri ne a=kar.

KAWAKAMI Matuko katkemat ene hawean hi: "Ku=sampe arka wa kusu sikerpe kap ku=popte wa ku=ku.

NAKAMOTO Mutuko katkemat ene hawean hi: "Ku=honihi arka kor ku=kor totto sikerpeni kap kep wa siwnin pe uk. ... siwnin pe kerkeri wa wakka tura en=kure.

AOKI Aiko katkema ene hawean hi: "Sikerpeni kapu a=popte wa uwehe wata neya askepet neya a=usi wa néwaanpe hup a=usi. Patoy hup hi ta, uwehe kapanno a=pirasa wa pátoy a=pirpa.

Totce=an hi ta anakne, honoynoyep a=satke wa a=kónere híne, sikerpeni kapu a=popte wa uwehe a=kopoye. Néwaanpe totce hi a=usi yak pirka. mata an kor, korkoni ne ya, setakorkoni ne ya, a=popte wa a=satke wa a=kónere híne, sikerpeni uwehe a=kopoye wa totce kusuri ne

S-ino AOKI Aiko diris jene: "Oni kune dekoktas frukton de felodendrono, *Pachysandra terminalis* [latine] (hukkisoo [japane]) kaj bluan endodermon de sambuko (*Sambucus sieboldiana* [latine] , ezoniŭatoko [japane]), kaj trinkas tion. Kiam troviĝas malsanoj kiel kormalsano, hepatmalsano kaj nefrmalsano, oni trinkas tion.

En la urbeto Poro-pet (*Horobecu*) oni boligas kaj dispremas fruktojn de felodendrono, filtras ĝin per korbo, esceptas la semojn. Kaj oni boligas kaj densigas ĝin, kaj trinkas ĝin kiam oni havas astmon.

Ainaj popoloj senŝeligas endodermon de felodendrono, deprenas la flavan aĵon kaj faras drogon el ĝi.

S-ino KAWAKAMI Macuko diris jene: "Kiam mia stomako doloras , oni dekoktas ŝelon de felodendrono kaj mi trinkas ĝin.

S-ino Nakamoto Mucuko diris jene: "Kiam mia stomako doloris, mia patrino skrapis ŝelon de felodendrono kaj prenis la flavan parton... Ŝi malgrande skrapis ĝin kaj trinkigis ĝin al mi kun akvo.

S-ino AOKI Aiko diris jene: "Oni ŝmiras la kotonon aŭ fingron per likvaĵo dekoktita el endodermo de felodendrono, kaj ŝmiras la ekzemojn per la likvaĵo. Kiam la lipo havis ulceron, oni maldike plilarĝigis la likvaĵon dekoktita el la ŝelo kaj viŝis la lipon. Kiam oni ŝvelis por kontuzo, oni sekigis la leontodon, dispremis ĝin kaj dekoktis la ŝelon de felodendrono kaj miksis ĝin en la likvaĵo. Se oni ŝmiris tion ĉe ŝvelaĵo, fariĝis bone. Kiam venis vintro, oni boligas petaziton kaj lapon kaj aliajn,

a=kar.

Pepe (*Toyoura*) or ta, a=sikihi wen kor, sikerpeni kapu wor a=o wa, ne wakka ani a=sikihi a=huraye ruwe ne.

Sikerpeni anakne, "*Phellodendron amurense Ruprecht*" sekor *gakumei* an. Ne *raten-go* itak'ipe anak "*amûru* or us *koruku-ni*" ne. Sísam or ta *kihada* (*mikan-ka*) sekor re an.

Sikerpeni anakne, *Nippon*, *Tyôsen-hantô*, *Tyûgoku-tôhokubu*, *Usurî*, *Amûru* or us pe ne. Kim un cikuni ne wa, 15 orwa 20 *mêtoru* pakno tuk pe ne ruwe ne.

Siwnin kapuhu anakne, *kanpô* or ta *ôbaku* sekor a=ye p ne wa, uneno kusuri ne a=kar pe ne.

Néwaanpe siw wa sampe pirkare sekor a=ye p ne ruwe ne.

Ôbaku seibun anak ene an i; *beruberin*, *parumatin*, *magunohurorin*, orowa siw pe motoho ne, *ôbakurin*, *rimonin*, orowa *rinôrusan* ka an.

Beruberin sekor a=ye p anakne, *ôsyokubudôkyûkin* neya *sekirikin* neya, wen siyeye motoho isamka kuni p ne yak a=ye. Néwaanpe totce ka pirkare kuni p ne yak a=ye.

Aĉetu nian la ajnuan gazeton "Ainutimes", ni petas.

Abonkotizo: 1500 enoj 4 numere (nur ajnua versio), 2300 enoj 4 numere (ajnua kaj japana versio)

Varbu la ajnu-lingvajn kontribuojn de legantoj, ni petas.

La temo, la formo, la paĝoj estas libera, kaj ni povas helpi viajn komponaĵojn.

(Kontakto) Poŝtkodo: 047-0033,

Adreso: HAMADA Takaŝi

1-32-136, Tomioka, Otaru-ŝi, Hokkajdo,

sekigis kaj dispremis ilin, oni miksis ilin en la likvaĵo de felodendrono kaj faris la drogon por kontuzo.

En la urbeto Pepe (Tojoura) se la okulo fariĝis malbona, oni trempas ŝelon de felodendrono en akvo kaj lavis la okulo per la likvaĵo.

La latina scienca nomo de "sikerpeni" estas "Phellodendron amurense Ruprecht". La senco de la latina lingvo estas korka arbo en Amuraj distriktoj. La japana scienca nomo estas *kihada* en la familio *mikan*.

Felodendrono aperas en Japanio, korea duoninsulo, nordorientaj distriktoj de Ĉinio, Ussuriaj Distriktoj kaj Amuraj Distriktoj. Ĝi estas arbo en monto kaj kreskas de 15 metroj ĝis 20 metroj.

Oni nomas la flavan ŝelon Oobaku laŭ ĉina medicino. Ĝi fariĝas drogo kiel tiu de aino.

Ĝi estas aĵo maldolĉa kaj por plibonigi stomakon (maldolĉa stomakuracilo).

La ingredienco el Oobaku, endodermo de felodendrono, estas jene: berberino (C₂₀H₁₉O₅N), palmatino (C₂₁H₂₃NO₅), magnoflorine (C₂₀H₂₄O₄H), daŭre kaŭza ingredienco de maldoĉaĵo, obakuono (C₂₆H₃₀O₇) kaj limonino (C₂₆H₃₀O₈), fine linolata acido. (C₁₇H₂₉COOH)

Oni diras, ke la berberino malaperigas kazuojn de malbona malsano, stafilokokon oran (*Staphylococcus aureus*, *ooŝoku-budoo-kyuukin* [japane]), disenterio (*dysentery*, *sekiri-kin* [japane]) kaj aliaj. Ankaŭ oni diras, ke ĝi bonigas ŝvelaĵon pro kontuzo.

e-poŝto: otarunay@yahoo.co.jp (japane),

TTT-ejo: <https://otarunay.at-ninja.jp/taimuzu.html> (japane)

Se vi kontaktu Esperante, jene.

e-poŝto: hokkaido_esp_ligo@yahoo.co.jp (Hokkajda Esperanto-Ligo)

rim.) La eldonrajto de AinuTimes apartenas al Ajnu-lingva PEN-Klubo.

rim.) 1. Ruĝa litero estas ajnu-lingva.

2. *Ruĝa kaj kursiva litero estas la pruntovorto originanta el la japana lingvo.*

3. *La pruntovorto estas skribita laŭ la maniero "[99-siki roomaji \(japane\)](#)" de japana latina litero.*

4. La akcenta signo estas aldonita al la ain-lingvaj vortoj enhavanta esceptan akcenton. (Se la unua silabo estas malfermita, la dua silabo enhavas akcenton en Hokkajda dialekto de ain-lingvo. Kaj se la dua silabo estas malfermita, la unua silabo enhavas akcenton.)

5. Verda litero estas Esperanta.